

De heer ROELS is van oordeel dat men de relevante vragen dient te stellen, om tot goede antwoorden te komen wat betreft de verdeling van aanvullende pensioenrechten na echtscheiding. Het is niet de juiste werkwijze om alleen technische vragen te proberen op te lossen, men mag ook de constant evoluerende context niet vergeten.

Hij laat weten dat het Grondwettelijk Hof zich initieel (in 1999) uitsprak over een individueel verzekeringscontract betaald met gemeenschapsgeld. Na de echtscheiding diende er een verdeling te gebeuren. Een aanvullend pensioen is, volgens de spreker, een andere situatie, want daar is er een collectief gegeven. In 2011 besliste het Hof van Cassatie evenwel om een groepsverzekering met werkgeversfinanciering hiermee gelijk te stellen. De achterliggende redenering was dat de pensioenbijdrage op het moment dat ze betaald wordt, behandeld moet worden als loon, als een voordeel uit hoofde van de arbeidsovereenkomst; de aanvullende pensioenvorming gebeurt dus vanuit de gemeenschap.

De spreker zegt dat ook andere interpretaties mogelijk zijn (in het kader van een "out of the box"-denken): een aanvullend pensioen zou als een wettelijk pensioen behandeld kunnen worden (wat enkel bij uitkering gemeenschappelijk wordt) of, omgekeerd, men zou het wettelijk pensioen bij echtscheiding kunnen verdelen.

De spreker wijst er op dat het aanvullend pensioen dan loon mag zijn, men kan er niet dadelijk over beschikken (tenzij men onder de voorwaarden van de wet van 18 december 2015 valt) en het kan zelfs nog verdwijnen (bij eerder overlijden). Bij eerder overlijden is het ook mogelijk dat de opgebouwde reserve of een ander voordeel aan de begunstigde wordt betaald, maar dit is niet noodzakelijk de andere persoon in de gemeenschap. De gevolgen van de interpretatie van het Grondwettelijk Hof zijn dus inconsistent.

De spreker is van oordeel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof van 2011 de doos van Pandora heeft geopend. Er blijven veel vragen, zoals hoe de aanvullende pensioenrechten gewaardeerd moeten worden en wanneer ze precies moeten verdeeld worden. Zelf wanneer deze vragen eenduidig beantwoord zouden kunnen worden, blijven er tal van andere technische vragen.

Bovendien wijst de spreker erop dat de verdeling van de aanvullende pensioenrechten voor personen die gehuwd zijn onder gemeenschap van goederen, door velen onder hen als onrechtvaardig beschouwd zou worden. Waarom zou dit enkel voor hen moeten gelden (en niet voor diegenen die bv. gehuwd zijn onder scheiding van goederen of ongehuwd samenleven in gemeenschap van goederen)? Waarom wordt geen rekening gehouden met een verschil in wettelijk pensioen? De spreker wijst er trouwens op dat er relatief meer vrouwen met ambtenarenpensioenen zijn dan mannen. Waarom wordt de indirecte aanvullende pensioenvorming ongemoeid gelaten (cfr. de liquidatiereserve in een eenmansvennootschap, die door zelfstandigen toch als een soort aanvullend pensioen wordt gezien)?

Wat het moment van de verdeling van de aanvullende pensioenrechten betreft, is er al wat rechtspraak en hieruit komt naar voor dat men verdeelt bij de echtscheiding en (her)waardeert bij de boedelverdeling. Wat de fiscaliteit betreft, houdt men rekening met de elementen en omstandigheden die gelden op het moment van de verdeling, wat leidt tot een belasting aan 33%. De vraag is of dit zo gewenst is. Verder blijft het onduidelijk wanneer de verdeling precies effect krijgt (en men aan het geld kan): bij de echtscheiding of later.

Wat de waardering van de aanvullende pensioenrechten betreft, wijst de spreker erop dat theoretisch heel wat waarderingen kunnen gebruikt worden,

hetgeen samenhangt met het type van aanvullend pensioen en de gebruikte financieringstechniek. In elk geval is het zo dat er zich een groot aantal knelpunten stellen en dat het goed zou zijn hiervan een volledige inventaris te maken.

De spreker brengt enkele sprekende voorbeelden aan. Tak-21-verzekeringen verdelen over een bestaand en een nieuw contract brengt verlies van hoge rendementsgaranties uit het verleden mee, tenzij men dit zou verbieden. Het is ook moeilijk denkbaar dat het individualiseren van pensioenrechten bij de ex-partner (met een andere pensioenleeftijd) geen andere contractvoorwaarden zou meebrengen. Er dient ook gedacht te worden aan een regeling voor de overlijdensdekking op het aan de ex toegekende deel. Verdeelt men de verworven reserve in een DB-stelsel dan verliest men mogelijks een 6% rendement.

Ook is het niet duidelijk hoe men dient om te gaan met de wettelijke minimale rendementsgarantie van artikel 24 van de WAP. Bij verdeling van een tak-23-verzekering die op verlies staat, dient de werkgever/sectorale inrichter dan bij te passen? Hoe wordt de ex behandeld tot de pensioenleeftijd: wordt deze beschouwd als slaper en is er dus een 0% rendementsgarantie ?

De spreker is verder van oordeel dat de administratieve afhandeling en bijkomende administratieve kost hiervan niet onderschat mag worden. Onder andere dient te worden gedacht aan hoe en wanneer informatie dient te worden gedeeld met respect voor de privacyregels. Ook mag men niet vergeten dat ook de soms heel kleine slapende aanspraken dienen opgesplitst te worden. De spreker pleit ervoor om oplossingen in te passen in de bestaande administratieve stromen bij de verzekeraars en de pensioenfondsen. Zij kennen bijvoorbeeld reeds de partiële afkoop met overdracht en de overdracht van begunstiging (via een beding ten behoeve van een derde).

De spreker wenst af te sluiten met zijn persoonlijk standpunt over de kwestie. Hij vraagt zich af of een wettelijke regeling nodig is. In elk geval dient een wettelijke regeling een flexibele en globale aanpak voor te staan.

De regeling dient flexibel te zijn, want elke situatie is verschillend. Voor de ene is een ruil tussen een aanvullend pensioen en het verwerven van de volledige eigendom van een onroerend goed interessant, maar voor een ander blijft de aanvulling van het wettelijk pensioen het belangrijkste.

De regeling dient globaal te zijn en dient alle aanvullende pensioenen te viseren: de collectieve, de IPT, het VAPZ, het VAPW en de overgedragen rechten.

De spreker denkt dat een standaardoplossing kan aangereikt worden op basis van de verworven reserve voor de DC en CB-plannen en de verworven prestatie voor de DB-plannen. Het zou nuttig zijn om technisch goed uitgewerkte handvaten aan te reiken voor de verdeling. Zo'n "handboek" voor de pensioeninstellingen en de notarissen zou een antwoord moeten bieden voor een aantal onduidelijkheden, bijvoorbeeld over fiscaliteit. De aanbeveling zou kunnen worden gedaan om bij de boedelverdeling ook andere elementen in aanmerking te nemen, zoals een verschil in wettelijk pensioen of de genoemde pseudo-aanvullende pensioenen.

Naast deze default-optie zou ook toegelaten kunnen worden dat de partners akkoord gaan over een alternatieve oplossing, waarbij compensatie in de pensioensfeer maar ook daarbuiten mogelijk zou zijn. Het verdient aanbeveling om dit akkoord mogelijk te maken naar aanleiding van de verdeling (niet bij het aangaan van een huwelijkscontract). Ook hiervoor kunnen handvaten uitgewerkt worden.